

Internationella Engelska skolan i Sverige AB
Org. nr: 556462-4368

2018-11-13
Dnr 400-2017:10215

Beslut

efter kvalitetsgranskning av
musikundervisningen i grundskolan vid
Internationella Engelska skolan, Täby i Täby
kommun med Internationella Engelska skolan i
Sverige AB som huvudman.

Inledning

Skolinspektionen har med stöd i 26 kap. 19 § skollagen (2010:800) genomfört en kvalitetsgranskning av musik i grundskolan. Syftet är att granska kvaliteten i grundskolans musikundervisning. Kvaliteten bedöms utifrån om musikundervisningen dels utgår från och innehåller ämnets hela kursplan, dels ger eleverna möjlighet till sådant eget skapande som främjar deras utveckling av kreativitet.

De övergripande frågeställningarna är:

1. I vilken utsträckning utgår musikundervisningen från, och innehåller, ämnets hela kursplan?
2. I vilken utsträckning ger musikundervisningen eleverna möjlighet till sådant eget skapande som främjar utveckling av kreativitet?

Granskningen genomförs i årskurserna 7-9 i 30 skolor. I urvalet ingår såväl enskilda som kommunala huvudmän. När kvalitetsgranskningen är avslutad i sin helhet redovisas de samlade resultaten i en övergripande kvalitetsgranskningsrapport.

Internationella Engelska skolan Täby, i Täby kommun med Internationella Engelska skolan i Sverige AB som huvudman (org.nr: 556462-4368) ingår i denna granskning. Skolinspektionen besökte Internationella Engelska skolan i Täby den 11 september 2018. Besöket genomfördes av Kajsa Öhman och Lars Thornberg. Skolinspektionen har tagit del av dokumentation från skolan och genomfört två lektionsobservationer. Skolinspektionen har även genomfört intervjuer med elever från årskurs 8 och 9, med den musiklärare som undervisar årskurs 7-9 och med rektorn.

Internationella Engelska skolan i Täby är en fristående grundskola med elever i årskurserna 4–9. Skolan har 1 214 elever varav 573 elever går i årskurserna 7–9 läsåret 2017/18 enligt Skolverkets nationella statistik. Enligt inkomna uppgifter från skolans rektor undervisar en lärare, utbildad i England, i musik i årskurserna 7–9. Sammanlagt är 53 timmar avsatt för undervisning i musik till årskurserna 7–9.

I detta beslut gör Skolinspektionen en samlad bedömning av det granskade området utifrån de övergripande frågeställningarna. Därefter följer en motivering till det utvecklingsområdet som Skolinspektionen har identifierat inom ramen för granskningen.

Skolinspektionens bedömning

Skolinspektionen bedömer att musikundervisningen omfattar stora delar av det centrala innehållet. Bedömningen baseras på kursplanens tre kunskapsområden och redovisas nedan.

Skolinspektionen bedömer att musikundervisningen omfattar kunskapsområdet "Musicerande och musikskapande". Skolinspektionens granskning visar att undervisningen omfattar melodispel och ackompanjemang och sång i ensembleform med olika genretypiska musikaliska uttryck. Av lektionsobservationer och i intervjun med eleverna och musikläraren framkommer att eleverna framförallt får spela och sjunga genretypiska låtar i grupp. Granskningen visar även att undervisningen omfattar gehörsmusicerande efter olika musikaliska mönster i olika genrer. Detta visas bland annat genom att eleverna får använda olika instrument för att både imitera och härma en melodi som läraren förevisar, vilket framkommer av både Skolinspektionens

observationer samt i intervju med eleverna och läraren. Eleverna får även möjlighet att improvisera på olika sätt i undervisningen, som till exempel att utifrån ett visst grundackompanjemang testa att lägga till olika rytmiska mönster eller använda rösten på ett varierat sätt. Av granskningen framgår även att undervisningen omfattar musikskapande i olika genrer, framförallt rock och pop. Elever uppger i intervju att de i årskurs 9 får uttrycka något eget genom att skapa en egen låt inom en viss genre. Eleverna uppger vidare att de har fått strategier och tekniker för att skapa en låt. I intervju med både musikläraren och eleverna framkommer att undervisningen även omfattar musikalisk gestaltning såsom att själva göra danssteg till en låt, göra egna "band T-shirts", skapa en musikvideo samt arbeta med poesi och lyrik kopplat till musik.

Skolinspektionen bedömer att musikundervisningen omfattar stora delar av kunskapsområdet "Musikens verktyg". Av granskningen framkommer att röst- och hörselvård samt hur rösten kan varieras i flerstämmiga, vokala uttryck i olika genrer berörs i undervisningen. Av lärarintervjun framgår att läraren jobbar med att eleverna ska känna sig trygga med hur rösten kan låta och att det kan låta olika beroende på hur man använder rösten. Elever berättar i intervjun att de till exempel har fått lära sig att det är viktigt hur man sitter och vilken hållning man har när man ska använda rösten. I intervjun med eleverna framgår dock att ett flertal efterfrågar fler övningar där de får möjlighet att använda rösten i musikundervisningen då de upplever att detta sker sällan och sporadiskt. Granskningen visar även att eleverna i undervisningen spelar både på ackord- och melodiinstrument samt bas och slagverk för spel i olika ton- och taktarter. Av de observationer Skolinspektionen genomfört framgår att eleverna ges möjlighet att spela flera olika instrument (trummor, akustisk gitarr, basgitarr och keyboard), både enskilt och i grupp. Av både observationer, intervjuer med elever och lärare samt av den dokumentation Skolinspektionen tagit del av framgår även att eleverna får undervisning om vilka byggstenar som behövs för att både musicera och komponera. Detta gäller såväl musik i olika genrer som musicerande med varierande instrumentation. Granskningen visar utöver detta att eleverna möter olika musiksymboler och notsystem för musikalisk instrumentation, vilket framgår både av lektionsobservationer och i intervju med eleverna och musikläraren. Av granskningen framgår däremot att digitala verktyg för musikskapande, inspelning och bearbetning sällan används, varken för musikskapande inspelning eller bearbetning, även om det finns viss tillgång till digitala verktyg. Av intervju med eleverna framkommer att de till exempel har fått arbeta med surfplatta vid enstaka tillfällen. Läraren beskriver i intervju att hen har gjort inspelningar av elevernas musicerande och att eleverna har lärt sig grunderna i hur digitala verktyg fungerar samt att det finns viss hård- och mjukvara för detta ändamål. Enligt läraren har de även nu fått tillgång till hårdvara i större utsträckning vilket de kommer kunna använda mer av i undervisningen framöver. Se beskrivning nedan under identifierade utvecklingsområden.

Skolinspektionen bedömer att musikundervisningen omfattar stora delar av kunskapsområdet "Musikens sammanhang och funktioner". Av både lektionsobservationerna och i intervjun med eleverna och musikläraren framkommer att undervisningen framförallt omfattar instrument och deras funktion i olika genrer och sammanhang. Även framväxten av olika musikgenrer och epoker samt undervisning om betydelsefulla tonsättare, låtskrivare och musikaliska verk förekommer, vilket framgår både av den dokumentation Skolinspektionen tagit del av inför besöket och i intervjun med musikläraren. När det gäller ljudets- och musikens påverkan samt musikens funktion för att markera identitet och grupptillhörighet på människan berörs detta genom att eleverna i arbetet med att skapa egna låtar även arbetar med hur trender och stilar utvecklas i musiken. Läraren uppger i intervju att detta är ett sätt att ge eleverna grunderna i hur musik kan fungera i olika sammanhang som en del i att skapa något nytt.

Läraren uppger vidare att hur musik används i olika medier berörs bitvis i undervisningen men att det är svårt att hinna med just den här delen av det centrala innehållet.

Skolinspektionen bedömer att musikundervisningen ger eleverna möjlighet till sådant eget skapande som främjar utveckling av kreativitet¹. Bedömningen grundar sig på kvalitetskriterier² som Skolinspektionen bedömt vara av vikt för utveckling av kreativitet.

Skolinspektionen bedömer att musikundervisningen ger eleverna möjlighet att arbeta skapande i processform. Av granskningen framkommer att arbetsprocessen både värdesätts och tillskrivs betydelse i undervisningen. Av intervju med både elever och lärare framgår att målet i varje årskurs är att eleverna får skapa en egen låt. I arbetet med att skapa en egen låt har läraren planerat undervisningen så att eleverna dels vid varje lektionstillfälle, men även i momentet då de ska skapa en egen låt, ges tid och möjlighet att utveckla sitt skapande. Av intervju med läraren framgår att eleverna på olika sätt, beroende på vilken årskurs de går, kan experimentera och utforska i sitt skapande. I årskurs 9 har eleverna sedan kommit så långt i sitt skapande att de har lättare att se sitt verk utifrån, enligt intervju med läraren. Individuellt anpassade strategier i skapandet möjliggörs genom att läraren regelbundet ger eleverna det stöd de kan behöva för att nå önskade lösningar i den skapande processen, vilket framgår av både lektionsobservationer och i intervju med musikläraren.

Skolinspektionen bedömer att musikundervisningen ger eleverna möjlighet att reflektera över skapandet. För att utveckla språk- och begreppsförståelse, så att eleverna ska kunna reflektera kring sitt eget och andras skapande, samtalar lärare och elever om relevanta begrepp samt skriver och läser om musicerande. Av både observationer och i intervju med lärare och elever framkommer att detta sker dels vid lektionstillfällena men även över tid i olika typer av projekt som omfattar undervisningen. Dels reflekterar elever och lärare tillsammans i slutet av varje lektion och dels efter ett större projekt när till exempel eleverna har skapat en egen låt. Vid dessa tillfällen får eleverna då tid och möjlighet att tillsammans reflektera över sitt eget och andra elevers skapande.

Skolinspektionen bedömer att musikundervisningen ger eleverna valmöjlighet i samband med skapandet. Granskningen visar att uppgifter i undervisningen är utformade så att eleverna kan välja mellan ett flertal olika sätt att uttrycka sig. Det visar sig till exempel genom att de själva kan välja vilka instrument de kan använda i sitt skapande. Både elever och musikläraren uppger i intervjun att eleverna får flera möjligheter att välja instrument i den skapande processen. Däremot är tillgången till digitala verktyg begränsad, vilket gör att det är svårare för elever att välja ett sådant i samband med skapandet. I intervju med både elever och lärare framkommer att undervisningen vanligtvis utgår från elevernas intressen och att uppgifterna är utformade så att eleverna kan välja mellan olika genrer och musikaliska traditioner. Granskningen visar även att undervisningen innehåller nödvändig information och stöd för eleverna då de ska välja uttryckssätt. Av intervju med

¹ I grundskolans läroplan, första kapitlet *Skolans värdegrund och uppdrag* framgår att det ingår i skolan uppdrag att stimulera elevernas kreativitet: *Skolan ska stimulera elevernas kreativitet, nyfikenhet och självförtroende samt deras vilja att pröva och omsätta idéer i handling och lösa problem.* Lgr 11, kap 1.

² Undervisning som ger eleverna möjlighet till sådant eget skapande som främjar utveckling av kreativitet omfattar möjlighet att arbeta skapande i processform, möjlighet att reflektera över skapandet samt valmöjlighet i samband med skapandet.

läraren framgår att hen vägleder och stöttar eleverna i deras skapande för att både uppmuntra och stimulera dem i sitt skapande.

Identifierat utvecklingsområde

I syfte att höja verksamhetens kvalitet bedömer Skolinspektionen att ett utvecklingsarbete i första hand behöver inledas inom följande områden.

- Rektorn behöver säkerställa att musikundervisningen utgår från, och innehåller, hela det centrala innehållet i kursplanen.

Skolinspektionen bedömer att undervisningen inte omfattar digitala verktyg för musikskapande, inspelning och bearbetning, vilket ingår i kunskapsområdet *”Musikens verktyg”*. Av granskningen framgår att det visserligen finns viss tillgång till en del digitala verktyg, men att det är i begränsad omfattning som de används till musikskapande, inspelning och bearbetning. Både elever och lärare uppger i intervju att de vill använda digitala verktyg i större omfattning, men att det i dagsläget inte är möjligt på grund av bristande tillgång. Läraren uppger vidare i intervjun att hen hittills mest har använt digitala verktyg som en källa till information. Rektorn uppger i intervjun att skolan kommer att satsa mer på digitala verktyg i framtiden, men att detta ännu är på planeringsstadiet.

Uppföljning

Huvudmannen ska senast **den 30 augusti 2019** redovisa till Skolinspektionen vilka åtgärder som vidtagits utifrån de identifierade utvecklingsområdena samt vilka effekter det haft för verksamheten.

Redogörelsen skickas via e-post, till [kvalitetsgranskningarsthlm@skolinspektionen.se](mailto: kvalitetsgranskningarsthlm@skolinspektionen.se), eller per post till, Skolinspektionen, Box 23069, 104 35 Stockholm. Hänvisa till Skolinspektionens diarienummer för granskningen (dnr 400-2017:10215) i de handlingar som sänds in.

På Skolinspektionens vägnar

X Gabriel Brandström

Beslutsfattande
Signerat av: Gabriel Brandström

X Kajsa Öhman

Föredragande
Signerat av: Kajsa Öhman

Mer information om kvalitetsgranskningen finns på Skolinspektionens hemsida:

<https://www.skolinspektionen.se/sv/Tillsyn--granskning/Kvalitetsgranskning/Skolinspektionen-granskar-kvaliteten/musik-i-grundskolan/>

Bilaga: Författningsstöd

Skollagen (2010:800)

1 kap. 4 §

Utbildningen inom skolväsendet syftar till att barn och elever ska inhämta och utveckla kunskaper och värden. Den ska främja alla barns och elevers utveckling och lärande samt en livslång lust att lära. Utbildningen ska också förmedla och förankra respekt för de mänskliga rättigheterna och de grundläggande demokratiska värderingar som det svenska samhället vilar på.

I utbildningen ska hänsyn tas till barns och elevers olika behov. Barn och elever ska ges stöd och stimulans så att de utvecklas så långt som möjligt. En strävan ska vara att uppväga skillnader i barnens och elevernas förutsättningar att tillgodogöra sig utbildningen.

Utbildningen syftar också till att i samarbete med hemmen främja barns och elevers allsidiga personliga utveckling till aktiva, kreativa, kompetenta och ansvarskännande individer och medborgare.

1 kap. 11 § första stycket

För varje skolform och för fritidshemmet ska gälla en läroplan som utgår från bestämmelserna i denna lag. Läroplanen ska ange utbildningens värdegrund och uppdrag. Den ska också ange mål och riktlinjer för utbildningen.

3 kap. 3 §

Alla barn och elever ska ges den ledning och stimulans som de behöver i sitt lärande och sin personliga utveckling för att de utifrån sina egna förutsättningar ska kunna utvecklas så långt som möjligt enligt utbildningens mål. Elever som till följd av funktionsnedsättning har svårt att uppfylla de olika kunskapskrav som finns ska ges stöd som syftar till att så långt som möjligt motverka funktionsnedsättningens konsekvenser. Elever som lätt når de kunskapskrav som minst ska uppnås ska ges ledning och stimulans för att kunna nå längre i sin kunskapsutveckling.

1.1.1 10 kap. 2 §

1.1.2 Grundskolan ska ge eleverna kunskaper och värden och utveckla elevernas förmåga att tillägna sig dessa.

Utbildningen ska utformas så att den bidrar till personlig utveckling samt förbereder eleverna för aktiva livsval och ligger till grund för fortsatt utbildning.

Utbildningen ska främja allsidiga kontakter och social gemenskap och ge en god grund för ett aktivt deltagande i samhällslivet.

Skolförordningen (2011:185)

5 kap 2 §

Eleverna ska genom strukturerad undervisning ges ett kontinuerligt och aktivt lärarstöd i den omfattning som behövs för att skapa förutsättningar för att eleverna når de kunskapskrav som minst ska uppnås och i övrigt utvecklas så långt som möjligt inom ramen för utbildningen.

Förordning (SKOLFS 2010:37) om läroplan för grundskolan, förskoleklassen och fritidshemmet, Reviderad 2018

Lgr 11, 1. Skolans värdegrund och uppdrag, Grundläggande värden

”Skolans uppgift är att låta varje enskild elev finna sin unika egenart och därigenom kunna delta i samhällslivet genom att ge sitt bästa i ansvarig frihet.”

Lgr 11, 1. Skolans värdegrund och uppdrag, Skolans uppdrag

”Skolan ska stimulera elevernas kreativitet, nyfikenhet och självförtroende samt deras vilja att pröva och omsätta idéer i handling och lösa problem. Eleverna ska få möjlighet att ta initiativ och ansvar samt utveckla sin förmåga att arbeta såväl självständigt som tillsammans med andra. Skolan ska bidra till att eleverna utvecklar förståelse för hur digitaliseringen påverkar individen och samhällets utveckling. Alla elever ska ges möjlighet att utveckla sin förmåga att använda digital teknik.(...)”

”Skolan ska stimulera varje elev att bilda sig och växa med sina uppgifter. I skolarbetet ska de intellektuella såväl som de praktiska, sinnliga och estetiska aspekterna uppmärksammas (...).

Eleverna ska få uppleva olika uttryck för kunskaper. De ska få pröva och utveckla olika uttrycksformer och uppleva känslor och stämningar. Drama, rytmik, dans, musicerande och skapande i bild, text och form ska vara inslag i skolans verksamhet. En harmonisk utveckling och bildningsgång omfattar möjligheter att pröva, utforska, tillägna sig och gestalta olika kunskaper och erfarenheter. Förmåga till eget skapande hör till det som eleverna ska tillägna sig.”

Lgr 11, 2. Övergripande mål och riktlinjer, 2.1 Normer och värden

Under rubriken Riktlinjer anges att alla som arbetar i skolan bland annat ska;

- i sin verksamhet bidra till att skolan präglas av jämställdhet och solidaritet mellan människor,
- i sin verksamhet bidra till att eleverna interagerar med varandra oberoende av könstillhörighet

I avsnittet om lärarens ansvar står bland annat att läraren ska;

- synliggöra och med eleverna diskutera hur olika uppfattningar om vad som är kvinnligt och manligt kan påverka människors möjligheter, samt hur könsmönster kan begränsa egna livsval och livsvillkor,

- planera och genomföra undervisningen så att eleverna möts och arbetar tillsammans oberoende av könstillhörighet

Lgr 11, 2. Övergripande mål och riktlinjer, 2.2 Kunskaper

Under rubriken till område 2.2 Kunskaper anges bland annat att;

”Skolan ska bidra till elevernas harmoniska utveckling. Utforskande, nyfikenhet och lust att lära ska utgöra en grund för skolans verksamhet. Skolan ska erbjuda eleverna strukturerad undervisning under lärares ledning, såväl i helklass som enskilt. Lärarna ska sträva efter att i undervisningen balansera och integrera kunskaper i sina olika former.”

Bland de övergripande målen under området Kunskaper anges att skolan bland annat ska ansvara för att varje elev efter genomgången grundskola;

- kan använda såväl digitala som andra verktyg och medier för kunskapssökande, informationsbearbetning, problemlösning, skapande, kommunikation och lärande,
- kan lära, utforska och arbeta både självständigt och tillsammans med andra och känna tillit till sin egen förmåga, och
- kan använda och ta del av många olika uttrycksformer såsom språk, bild, musik, drama och dans samt har utvecklat kännedom om samhällets kulturutbud

Bland riktlinjerna under området Kunskaper anges vidare att läraren bland annat ska;

- stärka elevernas vilja att lära och elevens tillit till den egna förmågan,
- ge utrymme för elevens förmåga att själv skapa och använda olika uttrycksmedel,
- får använda digitala verktyg på ett sätt som främjar kunskapsutveckling,

Lgr 11, 2. Övergripande mål och riktlinjer, 2.8 Rektorns ansvar

I avsnittet anges bland annat att rektorn har ansvaret för skolans resultat och har, inom givna ramar, ett särskilt ansvar exempelvis för att

- utbildningen och undervisningen organiseras så att eleverna möts och arbetar tillsammans oberoende av könstillhörighet
- skolans arbetsformer utvecklas så att ett aktivt elevinflytande gynnas,
- skolans arbetsmiljö utformas så att alla elever, för att själva kunna söka och utveckla kunskaper, ges aktivt lärarstöd och får tillgång till och förutsättningar att använda läromedel av god kvalitet samt andra lärverktyg för en tidsenlig utbildning, bland annat skolbibliotek och digitala verktyg,
- personalen får den kompetensutveckling som krävs för att de professionellt ska kunna utföra sina uppgifter och kontinuerligt ges möjligheter att dela med sig av sin kunskap och att lära av varandra för att utveckla utbildningen.

Lgr 11, 5. Kursplaner, 5.8 Musik

Syfte

I kursplanen för musik beskrivs inledningsvis syftet med undervisningen och vilka förmågor som undervisningen syftar till att utveckla hos eleverna.

”Genom undervisningen i ämnet musik ska eleverna sammanfattningsvis ges förutsättningar att utveckla sin förmåga att

- spela och sjunga i olika musikaliska former och genrer,
- skapa musik samt gestalta och kommunicera egna musikaliska tankar och idéer, och
- analysera och samtala om musikens uttryck i olika sociala, kulturella och historiska sammanhang.”

Centralt innehåll

Det centrala innehållet **för årskurs 7-9** är uppdelat i tre kunskapsområden;

Musicerande och musikskapande

- Sång, melodispel och ackompanjemang i ensembleform med genretypiska musikaliska uttryck.
- Gehörsmusicerande efter musikaliska mönster i olika genrer.
- Rytmask och melodisk improvisation till trumkomp, ackordföljder eller melodislingor med röst och instrument.
- Musikskapande i olika genrer, till exempel visor, ljudkompositioner och låtar.
- Musikalisk gestaltning där olika uttrycksformer kombineras.

Musikens verktyg

- Röstvård, hörselvård och orsaker till att musiklyssnande och musicerande kan bidra till hörselskador samt hur hörselskador kan förebyggas.
- Hur rösten kan varieras i flerstämmiga, vokala uttryck i olika genrer.
- Ackord-och melodiinstrument, bas och slagverk för spel i olika ton-och taktarter.
- Rytmask, klang och dynamik, tonhöjd, tempo, perioder, taktarter, vers, refräng och ackord som byggstenar för att musicera och komponera musik i olika genrer och med varierande instrumentation.
- Musiksymboler och notsystem, noter, tabulatur, ackordbeteckningar och grafisk notation.
- Digitala verktyg för musikskapande, inspelning och bearbetning.

Musikens sammanhang och funktioner

- Ljudets och musikens fysiska, tanke-och känslomässiga påverkan på människan. Musikens funktion för att markera identitet och grupptillhörighet i olika kulturer, med fokus på etnicitet och kön.
- Hur musik används i olika medier, till exempel i film och datorspel.
- Instrument och deras funktion i olika genrer och sammanhang, till exempel i en symfoniorkester eller i ett rockband.
- Konstmusik, folkmusik och populärmusik från olika epoker. Framväxten av olika genrer samt betydelsefulla tonsättare, låtskrivare och musikaliska verk.

Prop. 2009/10:165 *Den nya skollagen - för kunskap, valfrihet och trygghet*

I propositionen anges bland annat att i skolans uppdrag ligger att ge alla elever "bästa möjliga förutsättningar att utifrån sina behov och förutsättningar utvecklas så långt som möjligt i enlighet med utbildningens mål" samt att "ge varje flicka och pojke lika möjlighet att utveckla sin fulla potential som människa." (s. 221)

I propositionen föreslår regeringen att "kunskapsbegreppet ges en bred innebörd så att utbildningen också ska främja barns och elevers allsidiga personliga utveckling till aktiva, kreativa, kompetenta och ansvarskännande individer och medborgare. Sådan allsidig personlig utveckling kan bl.a. handla om utvecklande av den kreativa förmågan, lusten att skapa, förmågan att ta initiativ och omsätta idéer till handling. Dessa förmågor och färdigheter är centrala för att utveckla ett entreprenöriellt förhållningssätt. Det övergripande målet för utbildningen stödjer strävan att entreprenörskap ska löpa som en röd tråd genom hela utbildningssystemet." (s. 222)

"(...) Estetisk och konstnärlig verksamhet är en viktig del av förskolans och skolans uppdrag. (...)I skolarbetet ska de intellektuella såväl som de praktiska, sinnliga och estetiska aspekterna uppmärksammas. Förmågan till eget skapande tillhör det som eleverna ska tillägna sig. Ett antal av skolans ämnen vilar således till en del på vad som kan betecknas som konstnärlig grund." (s. 224)